

*Sebastian Ștefănuță*

seb\_filozof@yahoo.com

## Cuvânt înainte

Cel de-al cincilea număr al *Anuarului societății prahovene de antropologie generală* onorează intențiile de început în constituirea acestei reviste: loc de întâlnire al unor preocupări cu tentă antropologică din arealul județului Prahova, dar și dintr-un areal mai larg, național și internațional. Din arealul județului Prahova în primul rând, ceea ce se și întâmplă în prezentul număr; majoritatea contributorilor sunt legați prin fire de naturi diferite de acest județ sau de reședința acestuia, Ploiești. I-am numit pe Marian Nuțu Cîrpaci, Ioana Alexandra Cosma, Smaranda Jilăveanu, Constantin Marin, Cristian Mușă, Leonard-Mihail Rădulescu, Sebastian Ștefănuță și Mihai Vasile. Deschiderea națională a revistei este certificată de contribuțiile Ioanei-Ruxandrei Fruntelată și Ancăi Gorgan, iar cea internațională de cele ale Desislavei Pileva (Bulgaria) și Elenei Ghrobanopulu (Grecia). Din județul Prahova sau din afara lui, contribuțiile asigură autorilor apartenența automată la grupul informal denumit *societatea prahoveană de antropologie generală*, grup fără vreo orientare ideologică sau politică. Grup a cărui reunire se realizează în special cu ocazia „Colocviilor societății prahovene de antropologie generală”, prilejuate de lansarea anuarului, de regulă la sfârșitul lunii februarie, în organizarea Centrului Județean de Cultură Prahova, instituție în custodia căreia s-a aflat și se află revista. Dar nu doar „Colocviile” trebuie amintite aici, ci și alte împrejurări de reunire, precum Tabăra Creștină de Convorbiri Antropologice<sup>1</sup> de la Maliuc (jud. Tulcea), ajunsă la a XI-a ediție, organizată în fiecare vară (iulie sau august) la inițiativa părintelui Bogdan-Costin Georgescu de la parohia Blejoi, jud. Prahova. Apropo de contributorii la revistă și de apartenența la acest grup, sunt de menționat și Alexandra Badea și Ioana Antoaneta Stancu (ambele din Ploiești), precum și Mariá Hasápi-Siderá (Grecia) sau Natalie Adele Winter (Anglia), cu aport la traducerea sau revizuirea unor texte în limba engleză.<sup>2</sup>

---

<sup>1</sup> Cu vechea denumire „Tabăra de Antropologie Culturală Creștină”. La sugestiile domnului profesor Gheorghiță Geană, din 2019 tabăra a preluat denumirea menționată.

<sup>2</sup> Alte persoane au contribuit indirect la apariția revistei. Cu toate acestea, au fost de un neprețuit ajutor. Menționez în acest context pe colegul meu profesor Robert Gavrilă-Stadler de la Liceul Tehnologic „Constantin Cantacuzino”

Despre preocupările și grupul menționat s-a vorbit uneori ca despre un fenomen. Din exterior, *Anuarul societății prahovene de antropologie generală* pare să fie expresia concretă și urma istorică palpabilă a acestui fenomen. Din interior însă, lucrurile se dezvăluie curând altfel. Deși arealul prahovean, Ploieștiul în special, pare a fi foarte receptiv la moda antropologică a zilelor noastre, atât la nivelul a ceea ce informal am denumit „societate prahoveană de antropologie generală”, cât și la alte niveluri, instituționale sau individuale, tendințele au fost și rămân centrifuge. Unul dintre semnele cele mai vizibile apare când vine vorba chiar de „societatea” menționată: unii membri de nucleu par a fi prea puțin interesați de vitalitatea publicației, neconsiderând defel printre datoriile lor de prim rang pe aceea de a-și publica o parte din rezultatele activității științific-culturale în anuarul de care vorbim. Cauzele sunt multiple, nu e locul să le analizăm aici. Cu astfel de tendințe centrifuge – fiecare, individ sau instituție, părând a-și desfășura activitatea mai degrabă cu ignorarea celorlalți – este greu de vorbit de un fenomen, orientare sau școală în cultura sau științele umane românești. Deocamdată, toate aceste persoane sau instituții pot fi puse laolaltă ca plasându-se în același orizont de preocupări, și cam atât.

Revenind la publicație, spre deosebire de numărul al treilea și al patrulea, numărul actual nu mai este tematic. Deși, textul lui Mihai Vasile sau al Desislavei Pileva, traducerea după Robert Hertz, par a relua tema corpului uman corespunzătoare celui de-al patrulea număr. Sau, preocuparea tematică pentru „satul românesc”<sup>3</sup> pare a fi un numitor comun în textele propuse de Ioana-Ruxandra Fruntelată, Anca Gorgan, Cristian Mușă și Leonard-Mihail Rădulescu. Cu toate acestea, numărul onorează mai degrabă eticheta de „antropologie generală”, cititorul convingându-se de îndată ce va lectura textele propuse de Marian Nuțu Cîrpaci, cu o reevaluare a unor probleme de identitate romă pe căile analizei și arheologiei lingvistice, recenziiile lui Sebastian Ștefănuță trimițând către o antropologie socială pontico-balcanică, sau textul Elenei Ghrobanopulu, despre două forme tradiționale de proprietate și asociere în Grecia. Onorarea etichetei de „antropologie generală” nu poate trimite în cele din urmă decât la meta-tema identității, în absența căreia orice discurs antropologic s-ar dizolva. Meta-tema se descoperă direct în articolele lui Marin Constantin și Ioanei Alexandrei Cosma, primul cu indicii ale unor identități etnice revelate pe căi de serendipitate, celălalt cu analiza sociologică a unor atitudini privind raportarea individului la propria persoană și la ceilalți corespunzătoare unui lot de

---

Băicoi, care, preluând ani la rând sarcinile administrativ-birocratice corespunzătoare catedrei de discipline socio-umane, mi-a oferit posibilitatea să mă ocup de eforturile de editare a anuarului fără ca acestea să concureze în ceea ce privește timpul și energia alocate cu datoriile profesionale.

<sup>3</sup> În ton cu preocupările culturale, științifice, sociale ale Bisericii Ortodoxe Române în anul 2019, pe larg diseminate în societatea românească.

studenți bucureșteni.

Ca și în numerele anterioare, idealul cunoașterii antropologice de tip științific are prioritate în demersurile autorilor. Impresia de dezechilibru epistemic prin supralicitatea acestei forme de cunoaștere este atenuată de textul lui Mihai Vasile, prin întinderea lui. Cititorul este purtat pe zeci de pagini prin labirintul unei antropologii teatrale, de la primele ei începuturi până la roadele pe care le-a putut da în domeniul creației dramatice. Locul cunoașterii științifice este luat de data aceasta de cunoașterea artistică, cu inflexiuni dinspre cea mitică, adesea sprijinite însă de o metodologie științifică.

Referitor la metodologie, mai ales în zona cunoașterii științifice aceasta este de o importanță capitală. Astfel, autorul este de multe ori nevoit să precizeze drumul la capătul căruia a adăugat plus-valoare în cunoaștere. De remarcat în numărul de față multitudinea abordărilor metodologice: studiul de caz, cu interviul ca instrument de cercetare, în cazul Desislavei Pileva, pentru a stabili semnificația texturilor de acoperit capul femeilor pentru anume identități religioase și sociale, precum și modul de aderență voluntară la acest obicei; sondajul *on-line*, utilizat de Ioana Alexandra Cosma, ca mod de studiu al individualismului în cazul unui lot de studenți bucureșteni; studiul livresc, dublat de valorificarea observațiilor din propria experiență de viață în încercarea de a stabili inter-relația dintre religie și magie la poporul român, în textul Ancăi Gorgan; studiul livresc, studiul de documente, convorbirile cu persoane anume selectate, în schița monografică a orașului Băicoi oferită de Leonard-Mihail Rădulescu; convorbirile cu persoane necombatante supraviețuitoare ale celui de-Al Doilea Război Mondial, în încercarea de a reconstitui percepțiile „din spatele” frontului asupra acestui război, în textul lui Cristian Mușă; arheologia lingvistică, realizată cu multă acribie, de Marian Nuțu Cîrpaci, răsturnând astfel teorii etimologice consacrate privind originea unor cuvinte din limba română; studiul, dar și o îndelungată experiență livrescă și didactică în sinteza având ca obiect monografiile realizată de Ioana-Ruxandra Frunțelată. Interesant este că și lipsa de metodă, în care ghid este tocmai neprevăzutul, „serendipitatea”, poate genera certă plus-valoare științifică, așa cum se întâmplă în textul lui Marin Constantin.

Antropologia din lumea largă este la rândul ei prezentă în paginile acestui număr, fie sub forma traducerii, fie a recenziei. Sub prima formă prin traducerea din Robert Hertz, realizată de Smaranda Jilăveanu. Eseul lui R. Hertz asupra polarității religioase, sursă a des-întâlnitei polarități stânga-dreapta, reprezintă o capodoperă a antropologiei socio-culturale de tradiție franceză. Sub cea de-a doua formă, prin recenzii de lungă întindere realizate de Sebastian Ștefănuță. Este vorba de recenzii ale trei volume, fiecare încercând să redea în felul său realități ale regiunii pontico-balcanice. Astfel, volumul coordonat de Eleni Sideri și Lydia Efthymia Roupakia, pune laolaltă religia și migrația, analizând influențele reciproce suferite de acestea în

anii din urmă în regiunea Mării Negre; cel realizat de Ildikó Bellér-Hann și Chris Hann explorează etnografic forțele care configurează valorile, ideile și comportamentul social într-o regiune din nord-estul Turciei, așa cum acestea din urmă au putut fi percepute în decursul deceniilor de final ale secolului trecut; în sfârșit, volumul coordonat de Vasilis K. Ghunaris, Iakovos D. Mihailidis și Ghiorgchos Anghelopulos, tratează din perspective diferite, unele în afara demersului antropologic propriu-zis, problema identităților macedoneene în tărâmul grecesc. Ultimul volum necesită ca cititorul să fie deja familiarizat cu unele realități interne ale spațiului menționat<sup>4</sup>, în absența căreia lectura recenziei poate părea greoaie.

Înscriindu-se într-o tradiție deja, revista conține și un DVD atașat copertei a III-a. Spre deosebire de numerele anterioare însă, se iese în afara zonei de film etnografic. De data aceasta, DVD-ul conține un colaj cu selecții din patru spectacole de teatru reprezentând o paralelă perfectă a celor scrise de Mihai Vasile în textul de debut al anuarului. Astfel, cititorul are ocazia să se familiarizeze și audio-vizual cu rezultatele căutărilor de antropologie teatrală ale autorului (care este totodată scenograf și regizor).

O ultimă remarcă este legată de specificul lingvistic al publicației. Din lectura cuprinsului se observă că majoritatea textelor sunt doar în limba română, altele doar în limba engleză, iar altele au variante în ambele limbi. Bilingvismul anuarului se înscrie în tradiția consacrată în numerele anterioare, și este subsumat unui ideal de maximă circulație și accesibilitate a anuarului, atât națională cât și internațională.

Încheiem exprimându-ne speranța că numerele viitoare vor cuprinde texte și din alte ramuri ale „antropologiei generale” mai slab sau deloc reprezentate până acum. De exemplu, din domeniul antropologiei fizice sau al paleoantropologiei, ca ramuri ale antropologiei științifice; sau din domeniul antropologiei literare (înțeleasă ca reflecție asupra omului pe căile criticismului literar) sau al filosofiei antropologice (înțeleasă ca filosofare despre om), ca ramuri ale antropologiei speculative etc. Așteptăm, deci, contribuțiile dumneavoastră la adresele cunoscute!<sup>5</sup>

---

<sup>4</sup> În absența acestei familiarizări, sintagma de „identitate macedoneană” este pusă în legătură mai degrabă nu cu Grecia, ci cu „Macedonia” (de toată lumea aproape recunoscută deocamdată ca Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei [F.Y.R.O.M.]).

<sup>5</sup> seb\_filozof@yahoo.com (Sebastian Ștefănuță); stefanmihaelabogdanana@gmail.com (Bogdan-Costin Georgescu); centrulculturiiiprahova@yahoo.com (pentru Emilia Vasile).